

bied van de preventie en behandeling van geslachtsziekten;

– stimuleren van onderzoek op het gebied van homoseksualiteit en gezondheidszorg;

– meer aandacht vragen voor homoseksualiteit in de (para)medische opleiding;

– het signaleren van problemen in de praktijksituatie.

Geïnteresseerden, werkzaam in de gezondheidszorg, kunnen contact opnemen met de stuurgroep voor informatie. Een ieder, die problemen gesignaleerd heeft of initiatieven kan bevorderen op dit gebied, wordt eveneens verzocht contact op te nemen. *Contactadres:* Rozenstraat 18, 1016 NX Amsterdam.

Orpheus

Volgens het grootscheepse onderzoek „Sex in Nederland” zijn er in Nederland naar schatting 100.000 echtparen waarbij een van de partners homo- of biseksueel is. Sommigen wisten voor hun huwelijk al hoe de zaak in elkaar zat, anderen zijn zich daar later pas van bewust geworden.

„Trouw jij maar, dan gaat het wel over” is een veel gehoord advies. „Was ik maar nooit getrouwd” is bij velen de verzuchting achteraf. Voor sommige homoseksuelen kan het huwelijk dienen als dekmantel; ze zijn er bang voor om hun homoseksualiteit openlijk te beleven. De buitenwereld denkt niet zo gauw aan homoseksualiteit als je met je man of vrouw en met je kinderen door het park loopt. Het biedt een grote veiligheid naar buiten toe.

Omwille van die veiligheid moet nogal wat worden ingeleverd. Doorgaans is er grote verwarring, zeker in de periode van de „ontdekking”. De volgende vragen dringen zich op:

– hoe weet ik zeker of ik homoseksueel ben;

– moet ik erover praten met mijn man of vrouw;

– moeten we iets zeggen tegen de kinderen;

– kan ik wel getrouwd blijven met een homoseksuele man of vrouw;

– wat gebeurt er als ik verliefd word, etcetera?

De problematiek rond „huwelijk en homoseksualiteit” is pas in de zeventiger jaren meer in de belangstelling gekomen. Het lijkt erop dat dit onderwerp veel meer in de taboesfeer zit dan homoseksualiteit op zich. Zowel in hetero- als in homoseksuele kring wordt vaak ge-

ringschattend gedaan over mensen „die van twee walletjes eten”.

Begin 1970 werd de werkgroep „Orpheus” opgericht door twee juristen in Den Haag, die beiden homoseksueel en beiden gehuwd waren. De ontmoeting was een verrassende ontdekking voor deze enkelingen: zij ontdekten dat zij geen uitzonderingen waren, dat er veel anderen in precies dezelfde omstandigheden verkeerden. Homoseksueel zijn in deze samenleving is dikwijls niet eenvoudig; met een homoseksueel getrouwd zijn is voor velen ondenkbaar. Na de reeds genoemde „ontdekking” komt veelal de periode van „het niet durven zeggen”, de grote stilte, zoals velen die tijd noemen. Deze periode van geheimhouding leidt veelal tot lichamelijke klachten als: slapeloosheid, hoofdpijn, ademhalingsstoornissen en storingen van de spijsvertering.

Dan komt de fase van het eindeloos alles aan elkaar willen uitleggen, waarbij praktische vragen niet kunnen uitblijven. Om er nog een paar te noemen: – wie helpt mij en de ander, we praten elkaar soms dood;

– wat merken de burenen;

– we willen voor onze vrienden zijn wie we zijn: hoe moet dat?

In individuele gesprekken met mensen die al wat aan de situatie gewend zijn en in gespreksgroepen met mensen in dezelfde situatie, krijgt men in Orpheus de gelegenheid en de tijd om dit proces door te maken. De ervaring leert dat dit tijd kost, veel tijd, en dat geleidelijk aan de vragen zich oplossen. Iedere situatie is anders, voor niemand past dezelfde oplossing, iedereen is bezig met het zoeken van de weg die voor hem of haar de beste is. Vele waardevolle vriendschappen zijn reeds in deze praatperioden geboren.

Orpheus is er voor:

– gehuwden (zowel de homoseksuele als de heteroseksuele of biseksuele partners);

– hen die een huwelijk overwegen;

– de „derden”-partners;

– de kinderen;

– de andere hierbij betrokkenen.

Orpheus is een vrijwilligersorganisatie, aangesloten bij de Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit COC, en probeert vooral regionaal te werken; landelijk wordt zo weinig mogelijk georganiseerd. Er is wel een landelijke kerngroep voor ondersteuning en coördinatie van de regionale activiteiten. Ook zijn er trainingen voor gespreksleiders en contactpersonen.

Nadere informatie: Orpheus, postbus 14121, 3508 SE Utrecht.

Verder lezen en zoeken

Een lijst van boeken, tijdschriften, brochures en adressen, samengesteld door Frans Meijman, huisarts in Amsterdam.

Boeken

Buuren, H. van en P. de Vilder, Als je me de bek openbreekt. *Wetenschappelijke Uitgeverij, Amsterdam, 1974;* 136 pagina's. Homofielen over zichzelf.

Sengers, W. J. Gewoon hetzelfde. *Brand, Bussum, 1971;* 128 pagina's. Een visie op vragen rond de homofilie.

Brussaard, A. J. R. e.a. Een mens hoeft niet alleen te blijven. *Ten Have, Baar, 1977.* Een evangelische visie op homofilie

Meijer, M. e.a. Lesbisch prachtboek. *SARA, Amsterdam, 1979;* 365 pagina's. De titel zegt het al.

Silverstein, Ch. and E. White. The joy of gay sex. An intimate guide for gay men to the pleasure of gay life-style. *Simon and Schuster, New York, 1977;* 207 pagina's. Nederlandse vertaling in voorbereiding.

Bell, A. P. en M. S. Weinberg. Het Kinsey rapport. *Elsevier, Amsterdam/Brussel, 1979;* 336 pagina's. Verslag van een onderzoek naar (Amerikaanse) vrouwelijke en mannelijke homoseksualiteit.

Dannecker, M. Der Homosexuelle und der Homosexualität. *Syndikat, Frankfurt am Main, 1978;* 122 pagina's. Anthropologische verhandeling van een Duits seksuoloog.

Dantzig, A. van. Homoseksualiteit bij de man. *NVSH, Den Haag, 1969;* 95 pagina's. Een historisch overzicht met nadruk op de psychoanalytische visie van de auteur.

Feen, R. J. van der en G. Sanders. Homoseksuele jongeren en hun ouders. *Van Loghum Slaterus, Deventer, 1980;* 208 pagina's. De confrontatie met een taboe in een aantal Nederlandse gezinnen.

Fenwick, H. D. Gezondheidsgids voor homoseksuelen. *Tiebosch, Amsterdam, 1979;* 243 pagina's. Breed opgezette gezondheidsgids voor mannen en vrouwen, van Amerikaanse oorsprong, met een moraliserend Nederlands voorwoord.

Sumpf Fieber Autorengroep schwule Medizinstudenten. *Rosa Winkel*

Verlag, Berlin, 1979; 94 pagina's. Zorgvuldig samengestelde gezondheidsgids voor homoseksuele mannen; helaas (nog?) niet vertaald.

Willcox, R. R. The management of sexually transmitted diseases. A guide for the general practitioner. WHO-Euro-reports and studies nr. 12. *Nijhoff, Den Haag*, 1979; 79 pagina's. Een handzame leidraad van gezaghebbende origine, waarin overigens geen speciale aandacht wordt besteed aan homoseksuelen.

Tijdschriften en brochures

Homologie. Driemaandelijks wetenschappelijk en cultureel tijdschrift op het gebied van de emancipatie van homoseksuele vrouwen en mannen. Redactie-adres: postbus 16584, 1001 RB Amsterdam.

In de *Dialogo-reeks* verschenen:

– Samenleven en niet trouwen 1. Sociaal-juridische problematiek in een niet-huwelijkse relatie; prijs f 4,30;

– Samenleven en niet trouwen 2. Praktische omstandigheden en ideële achtergronden bij het regelen van relaties; prijs f 6,80;

– Het hoge woord. Ouders en homoseksualiteit; prijs f 4,30;

– Huwelijk en homofilie. Een eerste verkenning van een vergeten probleem; prijs f 8,30;

– De siringen bloeien. Hoe homoseksuele vrouwen uit het vergeetboek komen; prijs f 6,80;

– De naakte waarheid en de blote feiten over homoseksualiteit; prijs f 4,30.

Te bestellen door overmaking van het bedrag op gironummer 386094 van *Dialogo Amsterdam*, met vermelding van de gewenste titel(s).

Bij de *Schorerstichting* verschenen de (wachtkamer)brochures:

- 20 vragen over homoseksualiteit;
- Een homoseksueel kind is gewoon een kind;
- Getrouwd zijn als je homoseksueel bent.

De brochures kosten f 1,— per stuk. Te bestellen bij de *Schorerstichting*. Nieuwendijk 17, 1012 LZ Amsterdam.

Bij de *PSVG* (Protestantse Stichting voor Verantwoorde Gezinsvorming) verscheen GG-pamflet nr. 2 over homoseksualiteit. Te bestellen door overmaking van f1,50 op gironummer 659712 van de *PVSG* te Den Haag, met vermelding van GG-2.

Adressen

Nederlandse Vereniging tot Integratie van Homoseksualiteit COC (HVIH-COC). Secretariaat, voorlichting en documentatie: Frederiksplein 14, Amsterdam; Postbus 542, 1000 AM Amsterdam; telefoon 020-23 45 96/23 11 92. Nieuw adres per begin 1981: Rozenstraat 14, Amsterdam.

Jhr. Mr. I. M. Schorerstichting. Consultatiebureau: Nieuwendijk 17, 1012 LZ Amsterdam; telefoon 020-24 63 18. Doel is het bevorderen van hulpverlening aan en begeleiding van mensen, groepen en organisaties die te maken hebben met problemen inzake homoseksualiteit.

Gelders Adviescentrum voor Homoseksualiteit (GACH). Postbus 400, 6500 AK Nijmegen; telefoon 080-23 37 17.

Landelijke Werkgroep Huwelijk en Homoseksualiteit – Orpheus. Postbus 14121, 3508 SE Utrecht; telefoon (Rotterdam) 010-20 24 59.

Werkgroep Gehandicapte Homofielen. Groenmarkt 3, 4201 EE Gorinchem; telefoon 01831-1306.

NVSH-werkgroep Travestie en Transsexualiteit. Blauwburgwal 7-9, 1015 AS Amsterdam; telefoon 020-23 93 59.

NVSH Landelijke Werkgroep Jeugdemancipatie (Pedofilie). Postbus 132, 5240 AC Rosmalen.

Homostudies - documentatiecentrum. Weteringschans 102, 1017 XS Amsterdam

Homogroep Gezondheidszorg Amsterdam. Van Oldenbarneveldtstraat 60 hs, 1052 KD Amsterdam; telefoon 020-82 72 34.

Homogroep Gezondheidszorg Groningen. Meeuwerderweg 132A, 9724 EX Groningen; telefoon 050-12 59 16.

Stuurgroep Medische Hulpverleningssituatie Homoseksuelen. Rozenstraat 18, 1016 NX Amsterdam.

Pastorale hulpverlening, gericht op homoseksuelen:

Ds. A. Klamer (radiopastoraat), Oranjelaan 8, 1217 LW Hilversum; telefoon 035-1 55 55

Ds. H. J. Lugtigheid (gereformeerd), Hatertseweg 38, 6533 AN Nijmegen; telefoon 080-55 21 56;

D. Wouters (rooms-katholiek priester), Roelof Kranenburgplein 26, 5042 MB Tilburg; telefoon 013-67 57 93;

R.K. Informatiecentrum De Open Deur, Heiligeweg 37, 1012 XN Amsterdam; telefoon 020-23 55 54.

België

Federatie Werkgroepen Homofilie. Dambruggestraat 204, B-2000 Antwerpen; telefoon 031-33 25 02.

Verantwoording

Deze speciale uitgave van *huisarts en wetenschap* zou de indruk kunnen wekken dat de redactiecommissie doelbewust voorbij is gegaan aan de vrouwelijke homoseksualiteit.

Vergeleken bij mannelijke homoseksuelen zijn lesbiennes altijd minder onderhevig geweest aan zware wettelijke sancties, de culturele acceptatie van hun homoseksualiteit is over het algemeen groter geweest en hun seksuele gedrag zelf gaf minder aanleiding tot problemen. Dat neemt niet weg dat in de visie van de redactiecommissie vrouwelijke

en mannelijke homoseksualiteit even belangrijk zijn. Op grond daarvan heeft zij verschillende vrouwelijke auteurs uitgenodigd om mee te werken aan dit nummer. Zij betreurt het, dat deze uitnodigingen niet zijn gehonoreerd.

Verantwoording van de afbeeldingen

- pagina 2, Griekse vaas (zesde eeuw v. Chr.), Antikensammlung, München.
- pagina 7, foto: Lode Wigersma.
- pagina's 11, 14, 18, 22, 28, 33, 43, 46 en 50, illustraties: Ted van Lieshout.

• pagina 36, gedicht, ontleend aan: K. P. Kaváfis. Verzamelde gedichten. Vertaald en ingeleid door Prof. Dr. G. H. Blanken. *Polak & Van Gennep, Amsterdam*, 1977.

• pagina 37, ets, ontleend aan: Fourteen poems by C. P. Cavafy chosen and illustrated with twelve etchings by David Hockney, translated by Nikos Stangos and Stephen Spender. *Editions Alecto Limited, London*, 1966.

• pagina 41, foto: Jorge Fatauros; welwillend ter beschikking gesteld door Het Nationale Ballet.